

לדופקי בתשובה

בס"ד
עשיק פר' כי תשא
שנת תשי"ע לפ"ק
שנה ח'
[כל הזכויות שפירות]

הערות הארות יתקבלו בתשרי
אל העורך הר' שלמה זרד קליין
מס' הפקס' 00442071836956
מס' הפלאפון 07727197313

המחבר: חברת "ניגול תורה"
ש"י בימ"ד דחסידי בעלזא
ק"ל (ד"ר) לונדון י"ד
בשפאלה, ק"ק מרן אומ"ר שליט"א

בשם הגריש"א דזה דוקא כשעבר זמן ההתחייבות שרו יחד וכבר עבר טעם מאחד לשני ע"י הרוטב וכדו'.

אמנם מאידך מצינו לכמה מגדולי הפוסקים שחששו לשיטת השו"ע ר' והח"א, הלא המה: היעב"ץ בסידור בדיני ברכות הנהגין, קיצור שו"ע (פמ"ח סעי' י' ופנ"ד ס"ה) ובספר ארץ חמדה (סוסי"א ל"א) הבן איש חי (פר' פנחס יד) כף החיים (סי' ר"ד סק"ס), וכ"פ בשו"ת שבת הלוי (ח"ו סי' כ"ו אות ג') וכלשונו שם: מאד לבי נוטה בזה לשיטת החי"א דבמצאות אין הרוב קובע בזה, דהאמת הוא אם עושה קומפוט רוב בנות וקצת פחות מזה פרי העץ, ושניהם נכריים היטב, וכי בשביל שיש חתיכה אחת יותר ממין אחד יקבע הרוב נגד מה שכוונתו באמת לשניהם, ואין דומה למשקה דאוליגן בטר רוב ואכ"ל". וע"ע שו"ת שלמת חיים (סי' קכ"ה), וע"י גמ שו"ת באר שרים (ח"ה סי' ה') מה שהאר"ק בענין זה. ועכ"ז מידי ספיקא לא נפקא וספק ברכות להקל.

עיצות להרוצה לצאת ידי כל ספק, א. למעך המיעוט/ב. יקח פרי ממקום אחר שברכתו כמין המיעוט/ג. יכוין בשעה שמברך על מין הרוב שלא לפטור את מין המועט/ד. יברך רק בורא פרי האדמה ויכוין לפטור את הפרי העץ.

ג) אמנם הרוצה לצאת ידי פלוגתא מצינו כמה עצות, הראשונה מבואר בבית"ל (שם) וז"ל: "והרוצה לחוש לדעת הח"א ימעך הפרי אדמה ויהיה מעורב עם פתיית העיסה או הגרויפין על ה' מיני דגן ויאכלם ביחד ויברך בורא מיני מזונות על שני המינים ביחד, וכן לענין שארי מינים שאינם מחמשה מיני דגם אם הרוב ממין אחד והמין השני שהוא המועט מובדל בפ"ע כגון שבישל ביחד תפוחים עם מעט תפוחי אדמה וכה"ג ימעך המיעוט ויברך כברכת הרוב".

ד) עוד יש עצה שיקח פרי ממקום אחר שברכתו כמין המיעוט, ואז יברך ב' ברכות, על המין שהוא הרוב בתערובת, ועל הפרי שהביא ממקום אחר ויפטור בזה את המין המועט שבתערובת, וכ"כ בס' מקור הברכה (עמ' קפ"ב) ועוד.

ה) עוד כתב דאם אי אפשר לו לקחת פרי ממקום אחר יש להסיר ולהפריד מהתערובת חתיכה מהמין המועט ואז יוכל לברך ב' ברכות, ויש לעשות זאת עוד לפני שהתחיל לברך על התערובת, שאם יברך תחילה יש חשש שכבר נפטור גם על המין המועט ויש חשש לברכה לבטלה, ואע"פ שמכניס עצמו בספק ברכה שאינה צריכה, עדיף כך מלא לברך במקום הצריך ברכה, עכ"ת ד"ד המקור הברכה. אמנם שפיר העירו על דבריו הגרי"מ רובין (בעמח"ס ארחות שבת, בהערות לס' וזאת הברכה) ובס' פני השלחן (שם) דמדלא הביא הביאור הלכה עצה פשוטה זו [השניה] משמע דס"ל דיש בזה משום ברכה שאינה צריכה, ולכן עדיף לנהוג כב' עצות הראשונות, עכ"ד. ובלא"ה נראה דאין יכול לסמוך על עצה זו דלצד שהמיעוט היא טפל, הרי י"א דבאוכל הטפל קודם העיקר מברך על הטפל לעולם שהכל, ומבואר במשנ"ב סי' ר"ב דלכן ראוי שלא לאכול הטפל לפני העיקר, וא"כ גם כאן אם יקח מין המיעוט מתוך התערובת יכנס לשאלות איזה ברכה לברך עליה, ולכן אין לעשות עצה זו. וע"ע בס' משנה ערוכה (בבירורי הלכות סי' טז) שהאר"ק להוכיח עפ"י המג"א ועוד פוסקים דאינו מועיל להוציא כל מין בפנ"ע מהתערובת ולברך עליו.

ו) ובס' פסק"ת כתב בזה עצה נוספת שיכוין בשעה שמברך על מין הרוב שלא לפטור את מין המועט, ואח"כ יברך על מין המועט שיפריד מתוך התערובת, והסתמך בזה על דברי האשל אברהם בוטשאטש סי' ר"ח. ויש להעיר ע"ז ממחלוקת הפר"ח (יו"ד סי' יט סק"ח) והתבו"ש (שם סק"י"ז) אם שייך לכוין שלא לפטור מברכה ראשונה, ואולי כאן עדיף טפי כיון שהמיעוט אינו טפל ממש אלא רק המיעוט, ובלא"ה הכרעת רוב הפוסקים כהפ"ח דמהני לכוין שלא לפטור (ע"י פמ"ג בפתחה להל' ברכות אות י' ובס"י ר"א משב"ז סק"ב ד"ה הווי, ובשד"ח ח"ה מע' ברכות סי' א' אות ד', ובאריכות בס' משנה ערוכה בירורה"ל סי' י"ז). וע"ע בס' בנין שלום (על הל' ברכה"פ סי' ר"ב) מה שהאר"ק כאן בענין ברכה שאינה צריכה עפ"י המג"א סק"ג והחולקים עליו, שבמקום ספק אכילה בלא ברכות לא חיישי' לברכה שאינה צריכה, וע"י גם בס' אוצר הברכות (ערך סלט פירות בהערות) שהאר"ק בזה באריכות נפלאה.

אך ביותר מזה מצינו בשו"ת לב חיים (ח"ב סי' ל"ו) שכתב דאם ניכר כל פרי ופרי בפ"ע הנכון הוא להוציא הפרי שהוא בורא פרי העץ בתחילה לברך עליו ולאכול ממנו מעט וכמו כן יעשה על פרי האדמה ואח"כ יאכלם שניהם בבת אחת וכן אני נוהג, עכ"ל, וצ"ע.

ז) ובס' מעדני אשר הנ"ל כתב בזה עוד עצה פשוטה, שיברך רק בורא פרי האדמה, ויכוין בהדיא לפטור גם את מין העץ. אמנם ראיתי בקובץ 'נור התורה' (י"ד עמ' קפ"ח בהערה 5) שכתב שם בעמח"ס משנה ערוכה להתפלא על המשנ"ב ושאר

שאלה. איזה ברכה מברכין על סלט פירות הרגילה [שנעשה מתערובות פרי עץ ופרי האדמה].

תשובה.

- [א]. נחלקו הפוסקים בזה, ולמעשה פסק המשנ"ב שיברך על המין שהוא הרוב, משום ספק ברכות להקל.
- [ב]. אכן אם רוצה לצאת מידי כל ספק, יקח פרי ממקום אחר שברכתו כמין המיעוט, ואז יברך ב' ברכות, על המין שהוא הרוב בתערובת, ועל הפרי שהביא ממקום אחר ויפטור בזה את המין המועט שבתערובת.
- [ג]. כשאין לו פרי ממקום אחר, יכול לכוין בשעה שמברך על מין הרוב שלא לפטור את מין המועט.
- [ד]. וכ"ז לא מיירי רק בסלט שנעשה בחתיכות בינוניות או ממוצעות, אך אם התך הפירות לחתיכות קטנות ביותר ונאכלים מעורבים ממש, בודאי מין הרוב קובע.

ג' דיעות בפוסקים אם אמר' דין עיקר וטפל בתערובות שני מינים שכל אחד ניכר בפני עצמה

א) הגה כלל ידוע הוא בהל' ברכות "כל שהוא עיקר ועמו טפילה, מברך על העיקר ופותר את הטפילה", והנה ביאור דברים אלו הוא דמאכל שתפקידו הוא רק להכשיר מאכל העיקרי, נפטר בברכת העיקר וא"צ ברכה.

אמנם מצינו אופן נוסף שברכת מאכל אחד נפטר בחברתו, והוא בתערובות שני מינים יחד שהאחד הוא מרובה מחבירו, או הרוב הוא העיקר ומברך עליה ופותר את המיעוט (מתבאר עפ"י שו"ע ר"ח סעי' ז', וכה"ב במג"א סי' ר"ב ובמשנ"ב סק"א).

אכן מצינו דוגמא נוספת והיא תפשוט שאלתינו, והוא בתערובות שני מינים אך כל מין נבדל וניכר בפני עצמו, ובוה נחלקו הפוסקים האם גם בכה"ג אוליגן בטר רוב כדין תערובות שאין המינים ניכרים בפנ"ע, ששמו של המאכל וברכתו נקבע לפי המין שהוא רוב, או שמה מכיון שכל מין נבדל וניכר, כל אחד חשוב בפנ"ע ואינו נעשה טפל למין השני וצריך לברך על כל מין ברכתו הראויה לו.

והנה המשנ"ב (ר"י סק"א) הביא בזה ב' שיטות, את שיטת הפמ"ג ודרך החיים, ומאידך את שיטת החיי אדם, אולם יש בזה גם שיטה שלישית והיא שיטת השו"ע הרב, ואלו הן:

א. שיטת הפמ"ג (בפתחה סק"א) ודרך החיים שגם באופן זה שכל מין מובדל וניכר אוליגן בטר רוב, והוסיף הפמ"ג לפרש: "כי אין זה דומה לביטול האיסורין דלא שייך רוב אלא א"כ אין ניכר מה שאין כן בברכת הנהגין, דשייך למיזל בטר רוב גם כאשר כל מין ניכר ונבדל, וכתב הביה"ל (ד"ה אם העיקר) "וכן שמעתי מורים בשם גאון אחד".

ב. שיטת החיי אדם (כלל גא דין יג) דבאופן זה שכל מין נבדל וניכר, אין האחד מהם נעשה טפל לוולתו, ומברך על כל מין ברכתו הראויה לו.

ג. שיטת השו"ע הרב (סי' רד ס"ו) לחלק בין תערובת שנתבשרו ב' המינים יחד לבין תערובת ללא ביטול, דבתערובות ע"י ביטול אע"פ שעומדים בעינם נעשו תבשיל אחד ואוליגן בטר הרוב, אבל כשנתערבו בלא ביטול אין הולכים אחר הרוב וצריך לברך על כל מין ברכתו הראויה לו. [וראה במסגרת השלחן על הקישור"ע סי' נ"ד סק"ו שכתב דהשו"ע קאי דווקא באוכל בתוך משקה ולא בשתי מאכלים מעורבים, ע"ש, וע"י מש"כ על דבריו בס' מקור הברכה סי' כ"ט סק"ד].

מחלוקת הפוסקים בהכרעת הלכה זו, ופסק המשנ"ב בזה

ב) והנה למעשה פסק המשנ"ב (שם ובשעה"צ סק"ב ובביה"ל) דספק ברכות להקל, ולא יברך אלא על המין שהוא הרוב. וכן פסקו הגרש"ו אויערבאך זצ"ל והגר"ש אלישיב שליט"א והגר"ח"פ שיינבערג שליט"א ושו"ת אור לציון פ"ד כ"ט (וזאת הברכה פ"א), ובס' פתחי הלכה על הל' ברכות (פ"ו סעי' ה') כתב שכן נוהגין.

ולכתחלה יש להקפיד להחזיק בכף הראשונה בעת אמירת הברכה רוב מהמין שמברך עליו (וזאת הברכה בשם הגרש"ו א). [מה שהביא בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א שפוסק דאוליגן בטר הרוב, יש להעיר שבס' תורת הברכה עמ' רסג הביא

הפוסקים מדוע אכן לא נתנו עצה פשוטה זו, לברך רק בורא פרי האדמה ולכוין בהדיא לפטור גם את מין העץ, וכתב שם הערה כנונה ד"ל דעדיף לברך ברכה שלפחות לפי ש' אחת היא 'לכתחילה' מאשר יברך ברכה שהיא לכו"ע 'בדיעבד', שאין שום ש' בעולם שרוב העץ נפטר לכתחילה בברכת האדמה של המיעוט. או י"ל שחשש לשיטה שהביא במ"ב (סי' רו') שאם הברכה חלה על פרי אדמה אף שמכוין להדיא לפטור פרי העץ לא נפטר. ולכן לא ישתמש בעיצה זו, אלא יעשה העיצות שנזכרו לעיל.

מסופק איזה מין הוא הרוב

(ח) וכתב בס' וזאת הברכה דאם מסופק איזה מין הוא הרוב (וע"ש בבירור הלכה בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א שרוב כל שהוא נחשב כבר לרוב ועי' גם בדברי השב"ל שהוא לעיל אות ב'), נראה שלכו"ע יש לברך על כל מין בנפרד, באופן שמוציא שניהם, והסברא בזה הוא דדין רוב הוא סברא בדעת בנ"א שקבעו חז"ל שהרוב נחשב לעיקר (ראה שו"ע"ר ריב א' ומ"ב סק"א), וא"כ ככה"ג שאינו יודע מהו הרוב לא שייך לומר שאצלו מין אחד הוא עיקר, וא"כ שניהם שווים בחשיבותם אצלו ושניהם עיקרים ויש לברך ב' ברכות.

אמנם מצינו לשנים מגדולי הפוסקים בדרישה (סי' רח סק"א) ובפמ"ג (א"א רח יא) שכתבו במחצה על מחצה שהוא ספק כיון שא"א לצמצם חיישנן שמה מין אחד הוא הרוב. וכתב להוסיף ממין אחר שיהיה ודאי רוב. ובביאור סברתם צ"ל שש"ל שאף שדין רוב נקבע לפי דעת בנ"א, אך הרי הוא בעצמו יודע שיש כאן רוב והרוב יותר עיקר וחשוב, נמצא כאומר שלא יודע מה הוא המין החשוב, אבל משום כך לא נהפך אצלו לשניהם חשובים בשווה.

חתך לחתיכות קטנות ביותר

(ט) ודבר נכון כתב בזה בס' תורת הברכה (עמ' רס"ג) דכל הדיון כאן הוא בחתיכות בינוניות או ממוצעות, אך אם חתך הפירות לחתיכות קטנות ביותר ונאכלים מעורבים ממש, בודאי מין הרוב קובע.

שאלה. האם מותר להדביק את החיתול – פעמפער לאחר השימוש בה ולזרקה כך לאשפה.

תשובה. אסור להדביקה ויש בזה חשש איסור תורה.

הנה קודם שנבוא לעצם השאלה, יש להקדים ולהבהיר כמה דברים במלאכת קושר ותופר, ועי"ז יתבאר שמעתתא דא.

תפירה שאינה של קיימא האם מותר

(א) הנה דבר זה פשוט בפוסקים דדין תופר אינה רק במחבר שני דברים עי"ז תפירת חוטי, אלא גם עי"ז דיבוק שני דברים יחד, וכמבואר בשו"ע סי' ש"מ ס"ד "המדבק ניירות או עורות בקולן של סופרים וכיוצא ב"ז תולדת תופר וחייב".

(ב) גם פשוט בגמ' ובפוסקים דיש חילוק בין קשר של קיימא לקשר שאינו של קיימא.

(ג) אלא מה שיש לדון היא האם גם בתופר הדין כן דתפירה שאינה של קיימא מותר לתפור, ומותר לקרעה. והנה לגבי קריעת תפירה שאינה של קיימא מצינו מחלוקת הראשונים בב"י ובשו"ע סי' ש"ז, וז"ל הרמ"א בס"י ש"ז סעי' ג' "אסור לנתק או לחתך זוג של מנעלים התפורים כדרך שהאומנים עושין אף על גב דתפירה אינה של קיימא דאין חילוק בתפירה בין של קיימא לאינה של קיימא, ויש מתירין בתפירה שאינה של קיימא, ואין להתיר בפני עם הארץ".

והנה בהכרעת זאת ההלכה, לכאורה ה' נראה דמדסתם הרמ"א כדיעה המחמרת, הרי דס"ל להחמיר, אכן כתב בשו"ת גינת ורדים (או"ח כלל ג' סי' י"ז) דמדמוסיף הרמ"א על דעת המתרת דאין להתיר בפני עם הארץ, וכ"ה בב"י, משמע דהכי נקטי, וכ"כ בשו"ע הרב (סעי' ג') תהלה לדוד (סי' ש"מ סק"ו) ובשש"כ (פט"ו הע' ר"ט) בשם הגרשו"א.

האם יש חילוק בין תפירה שאינה של קיימא לקריעת תפירה שאינה של קיימא (ד) אלא דלכא' יש סתירה בזה מדברי המחבר בש"מ סעי' ז' דאסור להדק בתי ידים אא"כ יש נקבים רחבים, ואע"ג דההידוק אינו עשוי לקיום וש"מ דתפירה שאינה של קיימא אסורה, ואף הרמ"א לא השיג ע"ז כלום [ורק בד"מ הביא מקילין וכתב דכן נהגו העולם].

וביישוב דבר עי' תהל"ד (בס"י ש"ז ובס"י ש"מ) שכתב לחלק בין קריעת תפירה שאש"ק דמותר לתפירת תפירה שאש"ק דאסורה, אך באמת סתימת הפוסקים שלא חילקו בפירוש בהלכה זו מוכח דלא ס"ל כן, ועי' בחו"א (או"ח סי' קנ"ז בהמכתב השייך לס"י ש"מ), וכן מוכח להדיא מדברי הביה"ל סי' ש"מ ס"ד דלא ס"ל כן. ואכן הרבה חולקין על חילוקו ותיצו דברי הבי"ה השו"ע באופן אחר, עי' שו"ת גינת ורדים (שם), שו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' נ'), שו"ת מחזה אליהו (סי' ע'), תיקונים ומילואים לשש"כ (פט"ו הע' רכ"ו) בשם הגרשו"א למעשה דאין חילוק והכל מותר, מגילת ספר (סי' כ"ג אות ג'), בנין שבת (ח"ב פ"ו אות ו', ופ"ח אות ו') ובס'

איל משולש על הל' קושר ומתיר (חלק הביאורים סי' כ'), ואכהמל"ב. ובאמת שכן עמא דבר שהרי מדביקים החיתול על גוף התינוק והרי זה תפירה ולדברי התהל"ד על אף שאינה עשויה לקיום ה' לנו לאסור, אלא ודאי דאין חילוק והכל מותר, וכמשנת"ב.

קשר שהאדם צריך לו רק לזמן קצר, אלא שאח"כ מניחו שם ואינו חושש להתירו (ה) והנה אחר שזכינו לדין שגם תפירה שאינה של קיימא מותרת, יש להסתפק לגבי הני חיתולים שהתחלנו בתחילה אי שרי להדביקם לאחר השימוש, וצד הספק היא אי קשר – תפירה כזה שדעת האדם הוא רק לזמן קצר, עד שישליכנו לאשפה אלא שאח"כ מניחו שם ואינו חושש להתירו, האם דבר זה נחשב לקשר של קיימא או מאחר שמה שהאדם מעוניין הוא רק לזמן קצר הרי היא כקשר שאינה של קיימא דמותרת.

ומצינו בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קו"א סי' לה) שנסתפק בזה, וז"ל: "דאפשר דאם א"צ לקשר אח"כ, אלא שמניחו מחמת שמתעצל להתירו, הרי"ו מלאכה שאצ"ל ולא הוי קש"ק. וקצת ראייה לזה מגמ' יומא סו א (ותוסי"ש), דתקנו חז"ל שיקשור החוט בין קרני שעיר המשתלח. וקשה הלא הקשר אינו עשוי להתירו לעולם, שהרי לאחר שמתגזר השעיר אינו יורד אחריו להתירו, וא"כ נמצא שקושר קשר מהתורה ביוה"כ, אלא ע"כ דכיון שאינו צריך לקשר אח"כ ל"ח קש"ק" ע"כ. אלא שסיים שם "אך י"ל דאולי ע"י הדחיפה ראוי שינתק" עכ"ל, וכונתו דכיון שקושר קשר כזה שאפשר שיפתח הקשר ע"י זריקתו לא חשיב קשר של קיימא, משא"כ כשקושר קשר שידוע שיסאר הקשר לעולם רק דאין לו ענין וצורך בזה י"ל דחשיב קשר של קיימא, כן ביאר דבריו בס' חוט שני (ח"ב פל"ד שעה"צ אות מה).

ואכן גם הגר"מ אריק זצ"ל נתקשה בזה בספרו טל תורה (יומא סו) וכתב להוכיח מדברי רש"י במס' סוכה (דף ל"ג ע"ב) ד"ה הותר אגדו שכתב וז"ל "והותר אגדו של לולב ביו"ט, אגדו בכריכה בעלמא וכו' ולא יקשור שני הראשים כאחד כשאר קשרים דקשר של קיימא מאבות מלאכות הוא וזה של קיימא הוא שאינו חושש להתירו עולמית" עכ"ל. הרי להדיא שאע"ג שלאחר ההג כבר אינו צריך את הקשירה, מ"מ כיון שאינו חושש להתירו עולמית וכמ"ש רש"י סגי בכך שיחשב לקשר של קיימא. ולכן תירץ הוא דבאמת לא עשו קשר בהשעיר המשתלח ורק עניבה. וכן כתב עוד בספרו מנחת פתים (סוף חלק אה"ע סי' רע"ז) – הו"ד לעניינינו בשו"ת נשמת שבת על סי' ש"מ) שהדבקה המעטפה והמאר"ק (סטעמ"פ) חשיב תפירה של קיימא כיון שבשעה שפותחו אינו פותחו במקום הדיבוק אלא קורעו והדיבוק נשאר. ובעיקר דברי רש"י עי' שו"ת מנח"י (ח"ח סי' כ"ז).

וכן דייקו מדברי רש"י הנ"ל לעניינינו בשש"כ (פל"ה סכ"ה) בשם הגרשו"א, ובס' חוט שני הנ"ל. ובאמת שכדבריהם מבואר להדיא בשו"ת הריב"ש (סי' קכ"ב) וז"ל "ואע"פ שאין צריך לו אלא לימי החג, מ"מ כיון שאינו צריך להתיר הקשר לאחר ההג מבטל ליה התם, וכי האי גוונא חשיב קשר של קיימא" עכ"ד.

(ו) ועפ"י כ"ז גם בעניינינו יאסור להדביק החיתולים לאחר השימוש בהן ויהא בזה איסור תורה. אלא שהגרשו"א בתיקונים ומילואים (על שש"כ שם) שדא ביה נרגא כשמדבר בענין הסרת הנייר דבוק להאיספלינית, וז"ל: אולם יש לדון דאפשר שאין זה דומה כלל ללולב אשר שם עיקר הרוצן הוא הקשר מפני שלולב צריך אגד או משום "זה קלי ואגרוה", והקשר נעשה לקיום הצנזה כשהם קשורים יחד, מבלי לחשוב כלל על התרת הקשר, כי לא איכפת לו כלל אם ישאר קשור או לא [וחזי נמי לאיצטרופי דעת הרמב"ם שהשמיט את הגמ' בלולב הגזול, וכתב החתם סופר הובא גם בשו"ת ערוגת הבשם או"ח סי' צט שסובה דהוא מפני שאמרו בגמ' שיו מורשים את לולביהם לבני בניהם (סוכה ל"ב) ולא היה דעתם להתרה משא"כ בזמנינו שאין מורשים לא חשיב כלל קשר של קיימא] משא"כ בהדבקה הנ"ל המכסה את האיספלינית הרי ההדבקה היא שלעת הצורך באספלינית לא יהי הדבק מקולקל, והכל נעשה רק לצורך של הפרדה אח"כ. ואותו הדבר הוא הדבקה הנייר על גבי הדבק של החיתולים, ולכן אין זה חשיב כקיימא" עכ"ל. וכסברתו זו לחלק בין לולב לשאר דברים, מצאתי גם בשו"ת ציץ אליעזר (חט"ו).

ומדברי הגרשו"א אלו למד בס' בנין שבת (שם) להתיר בעניינינו לדבק את החיתול בגמ' השימוש, והנה מלבד שיש מקום לחלק בזה, עיין להגרשו"ז עצמו בתשובתו בפניני המאור (מאו"ש ח"ב עמ' תקמ"ג) כשנשאל מה דעתו בנוגע לשימוש בטיטולים בשבת למעשה, השיב "בענין טיטולים קשה לי לכתוב ורק בנוגע לפלסתר נכתב בשמירת שבת כהלכתה ובתיקונים ומילואים" עכ"ל. הרי דעתו שיש לחלק בזה, ועי"ש באור הפנינים כמה דרכים לחלק.

אולם גם על עיקר דבריו שכתב לחלק בין ההיא דלולב לשאר דברים, העיר עליו בס' איל משולש על הל' קושר ומתיר (עמ' קלו) שברבי"ש הנ"ל מבואר לכאורה שלא כדבריו, שהרי הריב"ש הוכיח יסוד זה מפסקיא, ואם כדברי הגרשו"א שיש לחלק בין לולב לשאר דברים מאי ראי' היא מפסקיא להיא דלולב.

(ז) ומאחר שמצינו בריב"ש להדיא להחמיר בענין נידונינו ועפ"י גם רש"י ס"ל כן, בודאי יש להחמיר כן, וכן מחמירים הגר"מ אריק הנ"ל, וכמאו"ש הנ"ל בשם ג"א ע"ש. וכן בשלמי יהודה (פ"י הע' נ"ט) הביא בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א בנידון הדבקה החיתולים שבעת פשיטתן מהתינוק אין פותחין אותן ממקום הדבקותם אלא קורעין אותן, דיש על הדיבוק בפשיטת איסור תורה, וה"נ דכוותה (שו"ד בארחות שבת פ"א הע' מ"ג) שדעת הגרי"ש"א נוטה לדברי התהל"ד דתפירה שאינה של קיימא אסורה וקריעת תפירה שאינה של קיימא מותרת, ואולי אי"כ משו"ה החמיר בזה. וכן מחמירין בעל "שבט הלוי" (קובץ מבית לוי ח"ו עמ' מ'), בחוט שני הנ"ל, בשו"ת נשמת שבת (על סי' ש"מ סי' קצ"ה – ב') ובס' ארחות שבת (פ"א הע' נ').